

MAGYARÁG

1939. Junie 3

VIII. No. 153

1 lei

Tulajdonos: „Frída” S. A. bejegy. la Trib.
Bihar Fsoc. 1798—1938

Felelős kiadó:
ÜZV. PÁSZTOR EDENE

Alapította: PÁSZTOR EDE

Felelős szerkesztő:
Dr. Zoltán Jenő

Bejegyezve: Tribunalul Bihar Dos. No. 810—1938. Ordonanța No. 15—1938. — Szerkesztőség és kiadóhivatal: Oradea—Nagyvárad, P. M. Viteazul 4

Országszerte rendben, fegyelmezetten kezdődött meg a szavazás

Ar eredményt előreláthatólag pénteken délből hirdetik ki

Nagyvárad, június 1. Ma reggel kezdődtek meg az egész országban a képviselőválasztások. Mennyire más ez a választás is, mint a régi szavazások. Nem előzte meg ezt a választást propaganda, nem voltak népgyűlések, a falak nem voltak tele választói plakátokkal, a kapukra nem rajzoltak horogkereszteket és más választói jeleket. Csak a szavazóhelyiségek kapui előtt ácsorgó tömeg árulja el, hogy szavazás van. Egyébként a város külső képen egyáltalában nem látszik meg, hogy szavazás van.

Reggel 8 órakor

kezdődött meg a szavazás. Ebben az órában már nagyszámúban gyülekeztek a választók a szavazó helyiségek kapui előtt, hogy leadják szavazataikat. Az egyes szavazóhelyiségekbe — csak hármával engedik fel a szavazókat. A szavazás lassu ütemben folyik, mert a választóknak az elnök meg kell, hogy magyarázza a választás technikáját.

Bezárják a kocsyákat

Reggel 8 óra előtt rendőrök járják végig a korcsmákat és mindegyiket bezáratták másnap reggelig.

A plakátok előtt

A százszavas választói plakátokat a kapu előtt alkalmuk van elolvasni a szavazóknak, mielőtt rájuk kerül a sor. A legtöbb plakát román nyelvű, csak egy-két jelölt fordult magyar nyelven is a választókhoz.

A tömegben alkalmi fordítók akadnak, akik megmagyarázzák a választási felhívást.

Persze tréfában sincs hiány. — Én erre szavazok — mutat az egyik jelöltre valaki —, mert bajusza van.

Az egyes szavazó körzetek

közül a kora reggeli órákban a legnagyobb tolongás a munkáskategória szavazóhelyiségei előtt volt. A munkába siető

munkások már reggel 7 órakor beállottak a sorba, úgy a veleneci, mint a Delavrancea uccái iskola előtt.

Meglehetősen csekély az érdeklődés a kereskedelmi és iparos kategóriában. — Sokan bosszankodnak, mert két órai várakozás után megtudják, hogy a kisiparosok a munkáskategóriában szavaznak, mint a Munkakamara tagjai. A kereskedelmi és ipari kategóriában csak azok szavazhatnak,

akiknek a Kereskedelmi és iparkamarában bejegyzett cégük van.

A Szabadfoglalkozásuk csoportjában a városházán és a zsidó Liceumban van szavazás. A választók itt fegyelmezettebbek és képzetesebbek. — Már tudják, kire fognak szavazni.

A déli órákig a szavazóknak mintegy egyharmada járult az urnák elé. Déli 12 órakor az elnökök ebédszünetet rendeltek el.

A megyéből beérkező jelentések szerint a szavazás mindenütt rendben folyik. Az egész országban is a legteljesebb nyugalom jellemzi a választásokat.

A szavazás este fejeződik be. Eredményt valószínűleg csak péntek délből hirdetnek.

Teleki Pál magyar miniszterelnök vezércikke Magyarországról függetlenségéről

Budapest, június 1. Teleki Pál gróf magyar miniszterelnök a választások lezajlása után vezércikket írt a magyar sajtónak. E vezércikkben a magyar miniszterelnök kitért a gazdasági reformokra, amik folyamatban vannak, majd utalt arra, hogy a kormány szándéka az egyenlő teherviselés megteremtése, de ezzel szemben egyformán kell a kötelezettségek terhét is viselnie mindenkinek. A kormány a magyar népnek jobb életet, szabadságot és mindenkitől való függetlenségét akarja biztosítani.

A miniszterelnök ezután kitért arra, hogy általánosságban azt hangoztatják ma, hogy a nemzet jobbfelé tolódott. Valóban így történt. A régi anyagi társadalmi szellemről fordul el mindenki és helyesebb utat választ. A magyarság, amikor az új utat választja,

ragaszkodik a jog és alkotmányfolytonosságához és a jogfolytonosság eszméjéhez. El fog érni ez a nemzet kiegyensúlyozottabb életet. Magyarország Európa egyik kis állama, amely a függetlenségét minden

tekinteten meg fogja óvni, de idegen eszméiről nem plántál át földjébe. Ennek kifejezője a nemzeti, magyar és keresztény irányzat. Ezek az eszmék azok, amelyek a nemzet jövőjét biztosítani tudják.

Hitler fogadta Berlinben Pál jugoszláv régensherceget

Berlin, június 1. Pál jugoszláv régensherceg, valamint Olga hercegnő szerdán este megérkeztek az olasz-jugoszláv határra, Rosenbach határállomásra. Itt a jugoszláv vendégeket a berlini jugoszláv ügyvivő fogadta. Hitler kancellár és Ribbentrop külügyminiszter Berlinbe utaztak és délután résztvettek a fogadtatási

ünnepségen. Hitler kancellár a hercegi párt megérkezésük után a Bellevue palotába kísért. Délután 17 órakor Hitler kihallgatáson fogadta Pál herceget, majd utána nyomban visszaadta a hercegi párnak a látogatást a Bellevue palotában.

Letartóztatták a japánok egy kínai katonai attasét

London, június 1. Hongkongban a japán hatóságok letartóztatták Csung-King kínai katonai attasét. A japán kémelhárító iroda jelentése szerint az attasé letartóztatására az adott okot, hogy Csung-King átlépte a határvonalat.

Moszkvába utazik a török külügyminiszter

London, június 1. Az angol lapok értesülései szerint Saracioglu török külügyminiszter Moszkvába utazik. Egyes verziók szerint a török külügyminiszter visszaadja Potemkin látogatását, egy másik verzió szerint Moszkvában folytatni fogják az Ankara-ban megkezdett szovjet-török tanácskozásokat.

50.000 dollár kártérítést követel 1236 csókért az elhagyott menyasszony

A bíróság azonban egy csók árát csak négy dollár és négy centben állapította meg

Newyork, június 1. Az elképzelhetetlen perek terén, mint mindig, most is Amerika vezet. A legújabb rekordot a 31 éves Clara Fox állította fel, aki vőlegényét csókkártérítés címén fogta perbe. A különös per — nemcsak amerikai jogászok körében, hanem a társadalom széles rétegeiben is nagy feltűnést keltett. A per idején tömegével lepte el a hallgatóság a bírói termet. Napokon át tartott a tárgyalás, amíg a bírósághoz nem hozták a várva-várt ítéletet. Fox kisasszony képviselőjében három ügyvéd harcolt az elhagyott menyasszony igazáért.

A n'gy per

Clara Fox tíz évvel ezelőtt ismerkedett meg Fred Halifax-al. Clara egy newyorki áruházban kezdte meg pályafutását, ahonnan később egy utazási irodába került. Clara nem tartozott a kimondottan szép nők közé, de kedvességével könnyen hódította meg a bűvkörébe került férfiakat. Így történt ez Fred Halifaxal is.

Igéretet tett a leánynak, hogy elveszi, később azonban revideálta álláspontját, másfelé tájékozódott és új menyasszony után nézett...

Clara Fox ügyvédhez rohant Fred viszont békésen akart elrendezni mindent. Az eljegyzés felbontásakor megígérte, hogy saját villáját Clara nevére íratja át. A 31 éves nő azonban pénzt követelt. Ezzel megindult a perek lavínja.

Csókszatisztika

Clara Fox keresetében előadta, hogy 1236 adott csókért összesen 50.000 dollárt követel, a számítások szerint egy csókra 40.45 dollár jutott.

Fred Halifax, aki egykori menyasszonyától békésen akart elszakadni és ezért saját villáját ajánlotta fel kártérítés gyanánt, a mérész követelésről — hallani sem akart. Fred több ügyvédet fogadott fel, akik szigorúan kitartottak ama álláspontjuk mellett, hogy Clara Fox követelése jogtalan, annál is inkább, mert nem lehet meghatározni, hogy a csókot ki adta és ki fogadta el. Éppugy, ahol Clara amellet kardoskodott, hogy ő csókolta meg Fredet, Fred is amellet szállt sikarra, hogy a csókokat ő adta még pedig Clara beleegyezésével, aki a csók ellen sohasem tiltakozott. Fred kijelentette azt is, hogy nézete szerint a csók nem áru és így árfolyama sincs, tehát Clara Fox lehetetlen követel. Ha azonban a bíróság Clara Foxnak igazat ad — mondotta Fred Halifax —,

ugy hajlandó a bíróság és a nagyszámu hallgatóság jelenlétében a kártérítés természetben való visszafizetésére. Fred Halifax kijelentette, hogy csókot csókkal fizetnek. A derűt keltő kijelentésre Clara Fox

sirögörcsöt kapott. Miután az orvosok megnyugtatták, a bíróság képviselője feltette a kérdést: „Honnan e pontos adat? Hogyan jegyezte meg Clara Fox az elcsóztatott csókok számát?”

Csóknapló

Clara Fox kézitáskájából egy könyvecskét vett elő. A bíró csodálkozva ejtette ki a szót: csóknapló, miközben a könyvecskét mellette ülő társának átnyújtotta.

A csóknaplóban Clara Fox az ismerkedés percétől az eljegyzés felbontásáig pontosan feljegyezte, hányszor váltott csókot Freddel. Az egyik ügyvéd kijelentése szerint arra a tekintettel, hogy az ismerkedés óta tíz év múlt el, a csókszatisztika hiányos és Clara Fox ezt az általa kitalált statisztikát, csak utólagosan vetette papírra. Az ügyvéd szerint így egy évre csak százhuszonhárom és hat tized csók esik. Clara Fox erre kijelentette, hogy nincs olyan törvény,

a világon, ami arra kényszeríthetne egy menyasszonyt, hogy vőlegényét minden nap megcsókolja. Mint mondotta, épp ebből tűnik ki, hogy mennyire értékelte csókjait. Bizalom kérdése az egész — jelentette ki Clara K, Fred viszont visszaélt bizalmával. Aki pedig a bizalommal visszaél, az spekuláns. A spekuláns pedig nem csak nyereségre, hanem veszteségre is számítson. Épp ezért kedves Halifax ur fizessen.

Clara Fox érveléseit a bíróság meghallgatta, Fred Halifaxot elítélte, Clara Fox követelését azonban öténezer dollárról, ötezerre csökkentette.

Igy is minden csókért négy dollárt és négy centet kapott.

Budapesti román követségi tisztviselő regényes szerelme

Eltűnt egy feltűnő szépségű pesti urileány, aki állítólag Aradra szökött a tisztviselő után

Budapest, június 1. Rauch Ibolya 19 éves feltűnő szépségű budapesti leány szülei bejelentették a főkapitányságon, hogy gyermekük titokzatos körülmények között eltűnt. A rendőrség intézkedésére Európa valamennyi rendészeti hatóságával közölték az eltűnt Rauch Ibolya személyi adatait, de eddig még nem érkezett hír arról, hogy a széles körben ismeret urileányt megtalálták volna. Benfentesek úgy tudják, hogy Rauch Ibolya még hónapokkal ezelőtt megismerkedett a budapesti román követség egyik tisztviselőjével és a fiatalok között csakhamar szerelem fejlődött ki. Néhány héttel ezelőtt a tisztviselő bevonult katonai szolgálatra és távozása előtt megígérte a leánynak, hogy közölni fogja vele tartózkodási helyét és abban egyeztek meg, hogy Rauch Ibolya követni fogja. Néhány nap előtt levelet kapott a leány szerelmétől, aki bejelentette, hogy Aradon tartózkodik.

A levél vétele után a fiatal leány összehesomagolt és azzal távozott otthonról, hogy Aradra utazik. Azóta öt nap telt el, de nem érkezett meg Aradra.

Állítólag titokzatos erők megakarták akadályozni abban, hogy tényleg Aradra utazhasson. Még mielőtt elindult volna, névtelen feljelentést tettek a budapesti főkapitányságon, de csakhamar kiderült, hogy a feljelentés minden adata való-

Svájc felkészült a védekezésre

A Le Temps külpolitikai rovatából olvassuk:

„Egyik barátunk most tért vissza Svájcból, ahol több bizonyítékot gyűjtött össze az ország szellemállapotáról a német fenyegetéssel szemben.

— Jöhetnek! mondják mindenütt. Mi készek vagyunk! Minden bizonnyal a mi eszközeink nem elégségesek a Reich rettentő egyvermennyi segítségével szemben. De a mi hegyeinkben nem a motorizált csapatok fognak dönteni egy háború sorsa felett. A mi szikláink közt legyőzhetetlenek vagyunk. Mások is, évszázadok alatt itt hagyták a fogukat. Ha Németországban az a rossz gondolata támad, hogy betörjön a mi országunkba, megtalálhatja itt minálunk a sirgödrét.

Büszke szavak ezek, méltók egy hősi néphez, amely ismeri a szabadság értékét.

Saját termésű

FAJBOROK

kisüsti pálinkák olcsó árban
1 liter jó asztali bor 10 Lei
5 „ vételeimél 9 Lei

Marghitai Uradalom borlerakata
Piața Mihai Viteazul 1. rúchsl pa.ota

Új alkotmány Szlovákiában

A Neue Züricher írja a következőket:

„Slovákia új alkotmánya már elkészült és legközelebb már nyilvánosságra is kerül. Az alkotmány a köztársasági államformán épül fel, amelyből azonban a demokrata köz társasági rendszer összes hiányait kiküszöbölik. Hogy ezek a hátrányok és hiányok miben állanak, arról a szlovák hivatalos körök egyelőre nem nyilatkoznak. Ami a parlament rendszerét illeti, az inkább a testületi kamarákra fog emlékeztetni...

Új alkotmány lesz, — írja befejezésül a lap, — de ezzel szemben a nyersanyaghiány

napról napra mindjobban érezhető...

Biarmegyei asszony első díjat nyert a sok gyermekes anyák tartományi versenyén

A SOKGYERMEKES anyák tartományi versenyén Biarmegye vitte el a pálmát. Az első díjat, 10 ezer leit Varcuj Eva ornis községi asztal szony nyerte, a második díjat, 7000 leit pedig egy másik biarmegyei 14 gyermekes anyá: Simiona Floare. Varcuj Eva június 8-án a restauráció ünnepe részesül a fővárosi anyák napján és felvonul Ófelség előtt is.

GYŐZELEM KULCSA: A BALTI ÁLLAMOK

**Finn, Észt és Lettország szerepe a jövő háborújában
Kis állam, mely a nagyhatalmak sorsát döntheti el**

Az utóbbi hetek diplomáciai tárgyalásainak hol bevalótan, hol burkoltan, de feltétlenül egyik vezérmotívuma volt a balti államok kérdése. A balti államok stratégiai fontossága kétségtelen. Az alanti cikk, amely az ismert angol tengerészeti szakértő, Hector C. Bywater tollából ered és a bennfentes alapotosságával mutat rá a balti államok helyzetére, egy esetleges olyan háború esetén, amelyben Oroszország a demokratikus hatalmakkal szövetségben vesz részt.

Balti államok felől is támadhat Oroszország

Az utóbbi időben, a német Ország-politikával kapcsolatban sok szó esett az ugynevezett balti államokról, Litvániáról, Lettországról és Észtországról. A megbeszélések természetesen kizárólag diplomáciai térre szorítkoztak és azok során említés sem történt az államok stratégiai je-

lentőségéről, de könnyű belátni, hogy ez a hajdan Oroszország részét képező állam-blokk hovatarozása a jövő háborújában döntő tényező lehet. A balti tenger kulcsáról van szó, amikor róluk beszélünk.

Valószínű, hogy az orosz tengerészet a jövő háborújában sokkal nagyobb szerepet

fog játszani, mint az a világháborúban történt. Az angol hírszerző irodákon kívül talán egyetlen külföldi hatalom sincs tisztában az orosz tengerészet jelenlegi erejével és hatásfokával, de kétségtelen, hogy az sokkal nagyobb, mint 1914-ben volt. A Fekete tengeri és távolkeleti flottától eltekintve, a finn öbölben Oroszország jelenleg két 23 ezer tonnás, 12 collos ágyúkkal felszerelt csatahajót, hat modern cirkálót, 12 flottahajót, 15 torpedórombolót s mintegy 60 buvárhajót tart készen. Ez az erő megfelelő vezetéssel elegendő kell hogy legyen arra, hogy a német flotta zömével sikerrel vegye fel a harcot annál is inkább, mivel a német hadihajók egy részét az északi tengeren kell lekötöni.

Ha a svéd vastól elvágják a német ipart

Berlini megállapítások szerint az északi tengeri partok, Syltől délre és Borkumtól északra huzódó erődítménylánok folytan bevehetetlenek. Ezek a megállapítások helyesek lennének, ha az angol flotta, mint a múltban, a jövőben is passzivitásba vonulna. De az új angol építkezések ennek az ellenkezőjét látszanak bizonyítani. És éppen az 1918-as Zeebrügge elleni sikeres akció bizonyította be, hogy szárazföldi erődítmések, ha még oly erősek is, képtelenek ellenállni egy jól megszervezett támadásnak.

Éppen ezért Németország kénytelen lesz nyugati partjai biztosítására flottájának egy részét Helgolandnál tartani, hogy támadási lehetőségeket biztosítson magának.

Ugyanilyen cáfolhatatlan tény az is, hogy háború esetén a balti tengeri közlekedés a németeknek valóságos Achilles-sarka, mivel csak ez az egyetlen útja marad a skandináv államokkal való kereskedelmi kapcsolat, különösen a svéd vas behozatalának biztosítására.

Az elmúlt háborúban két körülmény tette lehetővé a hosszúságos német ellenállást: egyik a svéd vasérc szabad útja a német municiógyárakhoz, a másik a zseniális zsidó tudós-nak, Hubernek találmánya, amely lehetővé tette az amoniáknak a levegőből való kivonását.

Ha az antant hatalmak a svéd vas utánpótlását meg tudták volna akadályozni, a háború sokkal rövidebb idő alatt

befejeződött volna. Akkor ez a feladat az oroszokra hárult, — az angolok aránylag kevés tengeralattjáróval rendelkeztek és azok is eléggé bizonytalanra tették a balti tengeri közlekedést — de az oroszok képtelenek voltak ennek a feladatnak megfelelni.

Riga és Dagoe a német stratégiai álmom

Es itt térünk rá a tulajdonképpen balti problémára. A német hadvezetőség a fentiekkel tisztában van és minden igyekezete arra irányul, hogy az orosz flottát annyira beszo-

Ma a helyzet egészen más. Oroszország gyors és hatékony tengeralattjáró flottával rendelkezik, amely alkalmas arra, hogy a svéd partok felé irányuló német forgalmat erősen zavarják, ha ugyan nem teljesen beszüntessék.

ritsa a finn öbölbe, hogy egyetlen tengeralattjáró se juthasson ki a nyílt tengerre. Ezt a célt pedig mindaddig nem lehet elérni, amíg Németország nem ura a fontos bázisok-

nak. Memel és Danzig nem megfelelőek erre a célra, mert túl messze fekszenek az öböltől. Két olyan pont van, melynek birtoka ezt a célt a németek számára biztosítani tudná: Riga és az Észtországhoz tartozó Dagoe szigetek és ahogy a német hadvezetőségi politikát ismerjük, (szükség törvényt bont) aligha hihető, hogy erről a két bázisról lemondjanak azért, hogy Lettország és Észtország semlegességét meg ne sértse. És ezzel nagyon is tisztában vannak Oroszországban is, tudják, hogy a háború kitörése esetén a németek első ténykedése a leti és eszt tengerpartok megszállása volna, ami tértelenségre kárhozná a balti orosz flottát és nem hagyna számukra más tengeri kiutat, mint az északi tengeren levő kikötőket.

Az orosz flotta támadó terve

Az orosz tengerészeti ügyek eléről ugyanis éppen azok az emberek mozdítottak el, akik a passzív védekezésre szoruló taktika hívei voltak. Az új orosz flottaépítési terv is, amely nehéz fegyverzetű csatahajókat és nagy akciórádiuszú hétcollos ágyúkkal felszerelt cirkálókat vett írvbe, arra engednek következtetni, hogy az oroszok el vannak szánva arra, hogy a balti tengerpartokat biztosítsák és kitarítsanak amellett, hogy a német-svéd áruforgalmat megbénítsák.

A balti államok pusztán földrajzi elhelyezkedésüknél fogva tehát a jövő háborújának egyik legfontosabb tényezőjévé nőttek ki magukat és így nem lehet csodálni, hogy az utolsó hónapok folyamán — különösen Memel elfoglalása óta — egyre nagyobb jelentőségre tesznek szert a nemzetközi tárgyalások során.

Királyi vadászati Aradmegyében

Pompás vadásztsákmányt eredményezett a kétnapos vadászat

Öfelsége II. Károly király két napon át Aradmegyében tartózkodott az ünnepek alatt és a vadászati korszakban szórakozott. Az uralkodó hétfőn hajnalban 3 óra 30 perckor érkezett meg Chişineu-Criş-re Mihai nagyvajda kíséretében.

Az uralkodó kíséretének tagjai között a következők voltak: Mocsonyi Anton királyi fővadászmester, Ilasievici tábornok Radu őrnagy, Bii Popescu felügyelő, valamint Ciorogariu Eugen őrnagy, vadászati vezér felügyelő.

A vadászat vasárnap és hétfőn folyt rendkívül kellemes hangulatban és kitűnő ered-

ménnyel zárult. Öfelsége a vadászat során 13 őzbakot ejtett, Mihai nagyvajda kilencet, Ilasievici tábornok négyet, Mocsonyi fővadászmester ötöt, Radu őrnagy pedig kettőt. Az uralkodó által elejtett vadak gyönyörű példányok és értékes vadásztsákmányt képeznek.

Kedden délelőtt a rossz idő miatt a vadászatot már nem folytatták. Öfelsége és kísérete este 10 órakor indult el a különvonattal Chişineu-Criş-ről és 11 óra előtt 5 perccel érkezett meg az aradi pályaudvarra, ahonnan a különvonat kilenc perc múlva folytatta útját Erdély felé. Az aradi

állomáson az uralkodót Stinghe Dimitrie ezredes-prefektus, Sava temesvári rendőrségi vezérfelügyelő, Murgau Liviu rendőrkvesztor, valamint Filimon Alexandru, az állambiztonsági hivatal főnöke fogadták.

Makulatura

Újságpir nagy tételben is kapható

Pásztor Ede cégnél

Oradea, Piaţa Mihai Viteazul 4. sz.

HOGYAN LESZ A PRIMITIV ANGOL-GUIANÁBÓL

A MENEKÜLTEK MINTAORSZÁGA

Az indiánok életét kell élniük az első időkben az emigránsoknak

Londonból jelentik: Röviden beszámoltuk már arról, hogy az a nemzetközi bizottság, amelyet a zsidó menekültek Brit Gujanában való elhelyezésének tanulmányozására küldtek ki a dénonerikai angol gyarmatra, elészült jelenlétével, amely lehetségesnek mondja a közép-európai zsidók gujanai letelepülését.

A bizottság tagjainak a fele része angol szakértőkből áll, a másik fele azonban amerikai, kanadai és zsidó kiküldöttekből. Most került nyilvánosságra, a bizottság jelentésének teljes szövege, amelyben a már ismertett adatokon kívül igen sok további érdekesség van.

A szakértőbizottság elsősorban megállapította, hogy a szóbaeső vidékek éghajlata nem zárja ki fehér emberek letelepülését. Jelenleg

nincsenek olyan súlyos tropikus betegségek, amelyek a telepesek életét veszélyeztetnék.

Vannak olyan területek, amelyeket nyomban megművelés alá lehet venni, bár a föld leg nagyobb részét alaposan elő kellene készíteni a megművelésre, ami bizonyos időt venne igénybe. A szakértők leszögezik azt is, hogy még ipari fejlődés számára is vannak lehetőségek. A közlekedési utak építése elé nem gördülnek leküzdhetetlen akadályok, a lakosság pedig nem ellenezné fehér telepesek bevándorlását.

Az első falvak

Hangsúlyozza a jelentés, hogy nem lehet szó arról, hogy nyomban legyobbiszabásu telepítés induljon meg. Először kísérleteket kellene végezni arra vonatkozólag, hogy fehér ember képes-e Brit-Gujanában klímája alatt nehéz fizikai munkát végezni. Bizonyos jelek arra mutatnak, hogy ez lehetséges lenne de oktalanság lenne nagy összegeket és emigránsokat kockára tenni addig, amíg bizonyosságot nem szereznek.

Jelenleg Brit-Gujanában a rendszeres földművelés szinte ismeretlen fogalom.

Senki sem tudja megmondani, hogy mi lehet a föld terméshozama, éppen ezért azt sem lehetett megállapítani, hogy mennyi lakost lehetne négyzetkilométerenként letelepíteni. Annyi mindenestre bizonyos, hogy

nem a család, hanem a falu lenne a telepesek „egysége”, éppen ezért már a kísérleti stádiumban is különleges falvakat kell építeni, amelyek azután mintaképül szolgálhatnak a továbbiak számára.

A bizottság három-ötezer zsidó menekült letelepítését tartaná célszerűnek, mert ez már elegendő lenne ahhoz, hogy minden szükséges kísérlet elvégezzenek, viszont ennél nagyobb számú telepest az első két esztendőben Brit-Gujanában semmi esetre sem tudna eltartani.

A kísérletek ideje alatt a leg

A munka kezdete

Ami az ipart illeti, egyelőre csak téglagyár, fűrészmalom, és ládagyar felállításáról lehet szó. Haladéktalanul hozzá kellene kezdeni egy modern országot kiépítéséhez, amely a tengerparttól az ország belsőjébe vezetne. Ez az országot szükségsszerűleg kanyargós lenne, mert úgy vezetnék, hogy érintsen minden fontosabb települést.

A tengerpart kikötőiben megfigyelő-állomásokat kellene felállítani, mert minden emigráncsoportnak néhány hetet vesztésgár alatt kell eltöltenie, már csak azért is, hogy meglássák, bírják-e a klimat a menekültek. Az ország út mentén pihenőhelyeket kell felállítani, hogy a zsidó menekültek hosszú utjukat időnként megszakíthassák. Még a kikötőkben ki kell képezni az emigránsokat arra is, hogy

csonakokat és kisebb hajókat kezelni tudjanak,

mert Gujanában a fő közlekedési utakat a folyók jelentik.

A nők nagy feadatai

Érdekes a nemzetközi bizottság jelentésének az a része, amely az első telepesek kiválogatásáról szól. Szerintük kizárólag fiatalembereket szabad kivinni. A fiatal házasokat különösen szívesen látnák, azonban

olyan házaspárokat, akiknek gyermekük van, semmi esetre sem engednek be.

Szükségesnek tartják, hogy az első telepesek nőiellen fiatalemberek s fiatal lányok is legyenek. A jó egészség természete sen elengedhetetlen előfeltétel, de megkívánják az erős fizikumot is. Mielőtt az emigránsok útra indulnának, szigorú vizsgát kell letenniük, hogy tényleg értenek-e a mesterségükhöz.

A nőket Gujanába való megérkezésük után nyomban különleges kiképzés alá vennék. Megismeretnék őket a ben szülött indiánok életmódjával, mert az első időkben

az emigránsoknak is az indiánok életét kell élniük. Miután a nők főgnak főzni,

különbözőbb terményekkel és a legkülönbözőbb tenyészállatokkal kellene megpróbálkoznunk. Falvakat kell felállítani a különböző vidékeken, hogy kipróbálják, milyen gazdálkodást lehet folytatni a szántóföldeken, a füves szavannákon és végül nem lehetne-e vegyes szántó- és legelőgazdálkodást folytatni.

meg kell ismerkedniük a különleges gujanai élelmiszerekkel, amelyek egészen mások, mint amiket Európában használnak a főzésnél. A nőknek érteniük kell a szövéshez és fonáshoz is, miután ruházatuk nagyrészt maguknak kell

majd elkészíteniük. Ez a jobban az indiánoktól tanulhatják meg, éppen ezért gondoskodtak arról, hogy már a kikötőkben indián asszonyok fogadják őket, akik aztán kioktatják a gujanai életmód minden titkára menekülteket.

A bizottság jelentése azt végződik, hogy

a gujanai indiánok szívesen látnák fehér telepesek érkezését.

Tapintatos és intelligens egy működéssel szívélyes barátai alapját lehetne megvetni. Indiánok jóakarata, értelmű emberek, akik három okból örülnének a fehér telepeseknek: először, mert a kultúra terjesztését várják tőlük, másodsor, mert orvosi segítség kaphatnak majd a fehér telepeken, harmadszor pedig munkalehetőséget és pénzt várnak a fehérek érkezésétől, hiszen a bizottság véleménye szerint hárommillió dollár költségen mindiárt az első esztendőben a Brit-Gujanában emigrált zsidó menekültek

SPORT

Délamerikába hívták a román válogatottat

A Szövetség tegnap meghívást kapott Uruguayból három nemzetközi mérkőzésre. A három mérkőzésért az uruguayi szövetség a bevétel 65 százalékát ajánlotta fel. A román szövetség az ajánlatot az anyagi feltételek miatt nem fogadta el.

A vasárnapi nemzeti bajnoki forduló

A nemzeti bajnokság június 25-ére tervezett fordulóját szövetségi rendelkezés értelmében ezen a héten bonyolítják le. Így szombaton a Rapid a Venus-al mérkőzik, a vasárnapi műsor pedig a következő: Gloria—UDR, Chinezul—Ripensia, Juventus—AMEFA, Târgu Jiu—Carpați, Sp. Studentesc—Victoria.

NAC—CAMT, Nagyvárad.
Rovine—Jiul, Craiova.
Minerul—Craiova, Lugoj.
Monopol—Industria Sărmăre, Marosvásárhely.
Victoria—Monopol, Nagykaroly.
Tricolor—Universitatea Nagybánya.
Törekvés—Mureș, Nagyvárad.

A Közép-európai Kupa román bírói

A közép-európai kupa bíróbizottsága megállapította azoknak a bíróknak a névsorát, akiknek közép-európai kupamérkőzések vezetésére van joguk. A román bírók a következők:

Dr. Morar Teofil, Denis Xi-

fando és Costel Radulescu.
Magyar bírók: Boronkai, Ivancsics, Kovács, Majorszky, Rubint.
Román határbírók: Ceaureanu, Tica Iliescu, P. Croner, dr. Russu, Stanciu és Vuia.

Románia-Németország Berlinben?

Az őszi román-német válogatott meccs után a német sportférfiakkal megállapodás történt, hogy a németek odahaza revansot adnak. Masi, hogy az angol mérkőzés láthatáron van a román szövetség érdeklődött, hogy a németek hajlandók-e december 10-én megrendezni a román-német válogatott mérkőzést. Ha a németek elfogadják a javaslatot,

a mérkőzést összekötik a válogatott londoni és dublini mérkőzéseivel.

Staniol-papír, fehér és színes, nagy választékban, továbbá selyem papírok minden színben kaphatók Pásztor Edécégnél, Piața Mihai Viteazul 4.

Csak a kisiparosok kapnak hathavi haladékokat a gáz- álarcok befizetésére

Az új parlament fogja módosítani a munkakamarai törvényt. - Marta Ioachim munkakamarai elnök nyilatkozata Ralea munkaügyi miniszterrel folytatott tárgyalásairól

Nagyvárad, június 1. Az ország összes munkakamaráinak elnökei az elmúlt héten értekezletet tartottak a fővárosban. A kamarai elnökök testületileg megjelentek Ralea munkaügyi miniszter előtt és átadtak egy memorandumot, amely az értekezleten elhangzott kívánságokat foglalta magában.

Marta Ioachim, a nagyváradi munkakamara elnöke a bukaresti értekezletről a következő nyilatkozatot tette munkatársunk előtt.

A newyorki világkiállítás

— Az értekezleten Virgil Molin, a Munkakamarák Uniójának elnöke elnökolt, aki most tért vissza Newyorkból. Molin elnök elragadtatással emlékezett meg arról, hogy milyen egy sikere van a newyorki világkiállítás román kisiparos pavillonjának. Sajnos, biharmegyei kiállító nem szerepel a kiállításon.

A munkakamarától elvették az ügyvédeket

— Fontos pontja volt az értekezletnek, én magam vettem fel: a munkakamara ügyvédjeinek ügye. Eddig minden munkakamarának volt egy, vagy több ügyvédje, akik el látták a kamara pereit, irodájukat a kamara helyiségében rendezték be és ingyenes jogtanácssal látták el a kamara tagjait. A legfontosabb teendőjük azonban az volt, hogy hetenként kétszer békéltető tárgyalást tartottak a munkaadók és alkalmazottak között felmerült vitás kérdéseket a törvény magyarázata révén az esetek 80 százalékában békés megegyezéssel intézték el, mielőtt perre kerül volna a sor. Egy újabb rendelkezés szerint a munkakamarai ügyvédeket

beosztották az állami ügyvédek közé és minden állami perben tárgyalniuk kell, az állami főügyvéd rendelkezik velük, nem pedig a kamara,

sőt irodahelyiséget sem tarthatnak a kamarában.

Ralea munkaügyi miniszter ur, aki előtt feltártuk a helyzetet, megígérte, hogy interve-

niálni fog az igazságügyminiszternél, hogy a munkakamarai ügyvédeket helyezték vissza.

Hat havi haladék a kisiparosoknak a gázálarcok befizetésére

— Ralea munkaügyi miniszter urnál lefolyt közös audienciánk során előterjesztettük azt a kérést, hogy a kisiparosok, akiknek nincs előlegezni való tőkéjük, hat hónap alatt fizethessék be a gázálarcok árát alkalmazottaikért és saját magukért. Kérésünkre a miniszter ur ezt válaszolta:

— Kérésük már teljesítve is van. Eppen tegnap tartottunk értekezletet ebben a tárgyban Stavri Cunesco miniszteriumi vezérigazgató, Eneşcu betegségyógyító vezérigazgató és Strat professor a Központi Betegse-

Addig is a kamara jogvégtett tisztviselői fogják a békéltető tárgyalásokat lefolytatni.

gélyző Tanács elnökének bevonásával és elhatároztuk, hogy interveniálni fogunk, a kisiparosok 6 havi részletben fizethessék be a gázálarcok árát.

Ez a kedvezmény természetesen nem fog vonatkozni a nagy iparra. A miniszter ur határozott kijelentése után csodálkozom, hogy a rendelkezés nem érkezett meg még Nagyváradra. Ha a halasztásra vonatkozó rendelkezés holnap sem jön meg

telefonon fogok interveniálni a miniszteriumnál.

Még egy könnyítés a Betegségyógyítóknál a kisiparosoknak

— Sikertült a miniszter urnál még egy könnyítést elérnünk a Betegségyógyítóknál. A törvény szerint ugyanis az az iparos, akinek ötnél több alkalmazottja van, a betegségyógyítókat nem könyvecskébe ragasztott bélyegekké, hanem fizetési lajstrommal röjja le. A miniszter ur kijelentette, hogy magyarázó rendeletet fog kiadni, amely szerint a tanoncokat nem lehet beszámítani az alkalmazottak számába.

Ha tehát valakinek három segédje és négy tanonca van, nem köteles fizetési listával leírni az illetéket.

Az új munkakamarai törvény és a céhek elismerése

— Megkérdeztük a miniszter urat, igaz-e, hogy módosítják a munkakamarai törvényt. Azt rebesgették ugyanis, hogy a kamarák a jövőben a céhek reprezentánsaiból alakulnak meg. A miniszter ur azt válaszolta, hogy

az új munkakamarai törvényt már a parlament fogja megszavazni.

Amíg ugyanis az összes céhek nincsenek elismerve, nem le-

mányban ugyanabból a szakmából két céh is megalakult, a céh-elismerő bizottság

magá elé idézi az ellencéhek reprezentánsait és felszólítja őket, hogy egyezzenek meg.

Igy történt ez velünk, Someş tartomány magántisztviselő céhével is. Egyébként úgy hiszem, hogy

Nagyvárad székhellyel egyetlen céhet sem fognak elismerni,

a tendencia ugyanis az, hogy a céh székhelye a tartomány székhelye legyen.

Az új nyári záróra

— A Kolozsváron elfogadott új nyári zárórát — amely a magánalkalmazottak kívánságát teljesítette —, már jóváhagyta a miniszterium és beküldte a hivatalos laphoz, úgy hogy a legrövidebb időn belül meg kell jelennie.

Még az idén feépül az új Betegségyógyító palota Nagyváradon

— Az új Betegségyógyító-palota építésének költségeit felvették a központi pénztár költségvetésébe. A központ perfektuálta a volt Tisza-ház megvásárlásáról szóló szerződést. A lebontásra kerülő ócska — volt kerületi rendőrségi épületet Pintér mérnök vásárolta meg. Az árlejtést rövidesen kiírják és

még az idén hozzáfognak az új Betegségyógyító-palota felépítéséhez.

Elfogták a buzăui mérnök gyilkosait

Bucureşti, június 1. Beszámoltunk néhány nappal ezelőtt arról a rablógyilkosságról, amelynek áldozata Kettner mérnök, a Buzău közelében levő Maican-Langa intézője volt. A csendőrség őrzőjei valószínűleg végigfésülték a környéket és sikerült is a gyilkosok nyomára akadni. A két rabló-

gyilkos, Matei Manta és Ion Dumitru az erdőbe menekültek, de a csendőrök megtalálták őket. Amikor látták, hogy nincs menekülés, Matei Manta megadta magát, Ion Dumitru azonban revolverével főbe lőtte magát. Az elfogott Matei a csendőrségen részletes vallomást tett.

Bíróság elé állítják a Schuschnigg-kormány két volt miniszterét

Bécs, június 1. A Schuschnigg-kormány két volt tagját, Dratler pénzügyminisztert és Ludwig sajtóügyi államtitkárát még 1938. márciusában a dachau koncentrációs táborba szállították. A közben lefolyta-

zott vizsgálat bizonyos visszaéléseket állapított meg és ezért a két volt politikust most vizsgálattartották Bécsbe, ahol rövidesen megtartják perük tárgyalását.

A TITOKZATOS HINDU

— Regény — 82

Mindenesetre tudta legalább hogy mihez tartsa magát és agya lázasan dolgozott. Új elhatározásokra akart jutni. A játszma rosszul állt és a talaj forró kezdett lenni a lába alatt. Csak az volt a kérdés, hogy abba hagyja-e a játékot vagy próbálja meg egy-két elkeseredett ütéssel a maga javára dönteni a játszmát.

A tapasztalt Chapman mérlegelte a dolgokat és amikor hosszasan és alaposan átgondolt mindent, úgy érezte: ideje van még az utolsó, mentő lépésekre. Olyan menekülési utat mindig nyitva állott előtte, amelyről senki, még Richards sem tudott s amelyen át akkor is megszökhetik, ha véredek és rendőrök egész csapata venné körül Morleys Hall-t.

Chapman terveket kezdett kovácsolni és az izgatott Richards már türelmetlen volt, mert a főnök túl sokáig bámult az újsághír fölött.

— Legjobb lesz, ha azonnal földadjuk a biztos utazási lehetőségről szóló hirdetést — suttogta. — Az ilyen népség állandóan az újságokat bujja és miután a mai hír nagy rémületet kelthetett a fickóban, biztosan bekapja a horgot... Képzelje csak el, több, mint huszezer font... Elkölthetett már belőle, de nem sokat, különben elcsipték volna. Valami eldugott sarokban rejtőzik, hogy megvárja, míg fü nem lepi el a históriát. De ettől a közleménytől biztosan begyulladt. Meglátja főnök ur, két-három nap múlva hallunk róla és ezután remélhetőleg sima munkánk lesz. És hogy azt a madarat elfogjuk, nincs is szükségünk arra a szerre; sok fáradságot megtakaríthatunk. Azonnal elküldhetjük az East Putney-i földalatti állomás vak emberéhez...

Richards vízenyős szeme vázalkozóan függött a főnöken, aki végre fölemelte az újságot, hogy átfussa a hírt, mely azonban nem izgatta fel annyira, mint a bizalmasát. Csak egyetlen másodpercre huzta össze szemöldökét, aztán közönyösen újra előlvasta. Amikor újra a személyleírásához ért, pillája se rezdült, bár olyasmire gondolatott, ami fölkaparta.

— Termete közép magas és nyulánk — szólt a körözlevél kivonata. — Arca: hosszukás és keskeny, szeme szürke. Hajja: őszbecsavarodó. Különös ismertetőjele: balkezén hiányzik a gyűrűsujj.

(Folyt. köv.)

NYOMATOTT PASZTOR EDE
CEGNÉL ORADEA
PIATA MIHAI VITEAZUL 4

Németországban megelégedéssel fogadták a magyarországi választások eredményét

Berlin, június 1. A magyarországi választásokat Németországban igen nagy figyelemmel kísérik és megállapítható, hogy annak eredményét hivatalos körökben határozott megelégedéssel fogadták. Megállapítják, hogy bár a kormány-

párt többséget szerzett, de — mint a Berliner Börsenzeitung írja — „örömmel állapítható meg, hogy a radikális jobboldal előretörése egyre inpozantsabb”.

Romániába szökött két svájci gangszter

Bucuresti, június 1. A bucurestii rendőrség érdekes megkeresést kapott a svájci rendőrségtől, amelyben annak a feltevésnek adnak kifejezést, — hogy két vakmerő svájci gangszter Romániába menekült. A gangszterek legutóbbi mester-

fogásukat a Kleine Scheidegg-i Hotel des Alpesben követte el, amikor is behatoltak Harry de Beaumont szállodai szobájába, a gróft narkotizálták és több ezer svájci frankot és értékes ékszereket raboltak tőle.

Leszurtak a gyorsvonaton egy nagyváradra utazó CFR főtisztviselőt

A rablogóvilkos kiugrott a robogó vonatból és lábát törte

Brassó, június 1. A Brassó-Nagyvárad gyorsvonaton vakmerő rablótámadás történt. Stoica Petrescu vasuti előadó Nagyváradra akart utazni. Egy elsőosztályú fülkében foglalt helyet. Brassó és Stupini között egy ismeretlen hatolt be fülkéjében

és bicskájával nekiment az arcába és tarkójába szurt.

A CFR főtisztviselő segélykiáltására berohantak a szomszédos fülkébe utasai. Ebben a pillanában a rabló

kiugrott az ablakon a teljes sebességgel robogó gyorsvo-

natból.

Az áldoztot Feldioara állomáson szállították le. Bevitték a brassói kórházba, ahonnan tovább vitték Bukarestbe.

A rablót néhány óra múlva eszméletlenül, tört lábbal találták meg Stupini állomás közelében.

Beszállították a brassói kórházba, ahol magához tért és elmondotta, hogy Simon Ferencnek hívják, 5000 lei pénz-bírságra ítélték, a büntetést ki kellett volna fizetnie és elhátározta, hogy pénzt szerez minden áron. Ezért rabolt.

Rádió műsor

PÉNTEK

BUCURESTI. 7 Hanglemezek, torna, háztartási tanácsok időjelzés, közlemények, sport. 12 Tarka zene lemezekről. 13 hírek, vízállásjelentés. 13.10 Déli hangverseny. 13.40: Gramofon. 14.15: Hírek, időjárásjelentés, rádióhíradó. 14.30: Gramofon. 15: Hírek. 16.45: Előadás. 19 Felolvasás. 19.17 Gramofonlemezek. 19.45 Felolvasás. 20 Rádiózenekar. 21 Opera közvetítése lemezekről. A szünetekben hírek. Majd hírek külföldre németül és franciául. Utána közlemények.

BUDAPEST I. 7.45 Torna, hírek, hanglemezek. Utána éterend, közlemények. 11 Hírek. 11.20 és 11.45 Felolvasás. 13

Déli harangszó. 13.10 Postászenekar. 13.46 Hírek. 14.20 Pontos időjelzés. 14.30 Cigányzene. 15.30 Hírek. 17.15 Diákfelőra. 17.45 Pontos időjelzés. 18.10 Előadás. 18.40 Magyar-lengyel m. sz. 19.10 Előadás. 19.45 Hírek. 20.15 Hírek. 20.25 Előadás. 21.15 Sportközlemények. 21.20 Rádió szalonzenekara. 22 Külföldi negyedóra. 22.40 Hírek.

24 óra alatt

KÖTÜNK KÖNYVEI

Pásztor Ede cég
könyvkötészetében

Apróhirdetések

POSTA

Fényképei
nagyon olcsón és nagyon jó
szavaiosság mellett
Róna fénykép-sz
műtermében kaphat
Régi képeiről élethű nagyítások
Str. Alexandri No. 4,

ALLÁS

Önálló fiatal szakácsnő azon
nalra felvétetik. Str. Griviței
32. 1650

Intelligens jómódú ügynö-
köknek szép jövedelmet bizo-
situnk helyi foglalkozással. —
Cim a kiadóban. 1126

Biciklizni tudó kifutófiuk
felvétetnek. Klein, Avram Ian-
cu ucca 22. 1683

Keresek kéttagú családhoz,
június 15-re, vagy előbb meg-
bizható, ügyes, jóerkölcsű min-
denes szobaleány, ki mosást
és ebédkoszt hazahozást vállal.
Fizetés 600, esetleg 700 lei. Be-
tegyesélyzöt és adót én fizetem
dr. Edelmann-né, Str. Vlahuța
23. I. emelet 7. 1688

VÉTEL-ELÁDÁS

Egy cukorkaüzlet berende-
zés, teljes felszereléssel eladó.
Str. Millerand 4. I. jobb. 1600

Egy teljesen jó állapotban
levő, férfi szürke, nyári öltöny
eladó. Cim a kiadóban. 1630

A volt városi szállótelep mel-
lett (Str. Stroiescu), a nagy-
állomástól alig 5 percrenyire,
több, ház építésére is kiválóan
alkalmas földterület eladó. Er-
tekezni a tulajdonosnál d. e.
8—10-ig Str. Franceza 12. 442

Eladó egy 6-os MAV golyós
28-as cséplő, herefejtővel. Kiss
Oradea, Str. Vilson 95. 1686

KÜLÖNFELE

Papagály kicsi, kék május
15-én elrepült. Aki visszahozza
vagy nyomra vezet 1000 lei ju-
talomban részesül. Constanti-
nescu, Str. Alexandri 2. 1687

LAKÁS

Kétszobás komplett ucai la-
kás június 1-re kiadó. Vajna,
Str. General Holban 22. 1632

„Stat könyv”
személyzeti adóhoz, ügy-
védi, orvosi, házi alkal-
mazottak, nevelők stb

részére kapható

Pásztor Ede cégnél

Oradea, Piața Mihai Viteazul
4. szám. — Telefon 2800